

KÂZİM MEÇİEV

MÖÇÜLANI KÂZİM (KÂZİM HAJI)

(1859 - 1945)

1859 yılında Balkarya'nın Şıkkı köyünde doğdu. Babası Bekki, doğuştan topal olan Kâzım'ı imam olabilmesi için Dağıstan'dan gelen hocanın yanına verdi. Hocası Arap, Fars ve Osmanlı edebiyatını iyi bildiği için, Kâzım o yıllarda Balkar dağlarında çok nadir rastlanan bu fırsattan yararlanarak bu edebiyatlarla yakından tanıştı. Üç kez Mekke'ye hac vazifelerini yerine getirmek üzere gittiğinden halk arasında Kâzım Hacı adıyla tanındı. Okuyucular ve edebiyatçılar ise günümüzde de ondan KÂZİM diye söz ederler. Hacı, Arap ülkelerinin yanı sıra Osmanlı topraklarını da gezdi. Tüm Türk halkları için Ahmet Yesevi, Türkiye için Yunus Emre ne kadar kutsal ise, Karaçay-Balkar Türkleri için de Kâzım o kadar değerli bir düşünür ve şairdir.

Kâzım bir taraftan Çarlık Rusyası'nın, diğer taraftan yerli yönetimin, zengin toprak ve mal sahiplerinin baskısı altında ezilen halkıyla, aziz yurduyla bütünleşen, halkının acısını paylaşan bir halk ozanıdır; aynı zamanda, O, Balkar'ların yeni tarihinde çağdaş dönemde yazılı edebiyatın temelini de atmıştır. Meçiev, kafasında ana diliyle oluşmaya başlayan şiirlerini yazıya dökmek için Arap alfabesini kullanır, yani fiilen, Arap harflerinden bir Karaçay-Balkar alfabesi icat eder; bu, uluslaşma sürecinde de bir adım olur.

1917'de Rus İhtilali Kafkasya'ya kadar uzanır ve Kâzım, din konusu dışında, ihtilali destekler; çünkü yeni düzen, şairin tüm sorguladığı konulara cevap vermeyi vaad etmektedir.

Ancak, Kâzım, Sovyet iktidarının bütünüyle, olduğu gibi kabul edemeyeceğini görmekte gecikmez. Öncelikle şiddete başvurulması, dinin baskı altına alınması, tartışılıp düşünülmeden karar alınması, dürüst insanların 'siyasi suçlular', 'vatan haini' yaftasıyla tutuklanmaları, özellikle 1930'lardaki Stalin rejimi soykırımları, ve nihayet, Kâzım'ın de ölümü ile sonuçlanan Karaçay-Balkarlar da dahil, birçok halkın Orta Asya ve Sibirya'ya sürülmesi gibi eylemlere şair bazen şiirleriyle, bazen de açıkça muhalefet etmiştir. Yüzyıl başında hac vazifesini yerine getirmek için Mekke'ye gittiğinde gurbet illerinde ölmek istemeyerek yakaran şair, 1945 yılında, sürgünde, Kazakistan'da aç ve sefil bir halde dünyaya gözlerini yumar ve meçhul bir mezarlığa gömülür. Ancak ölümünün 32. yılında genç Balkar şairleri Kazakistan'a giderek, büyük halk ozanının mezarını Taldı-Kurgan ilinin Telman köyünde bulurlar. 1999 yılında Meçiev'in naaşı Nalçik'e getirilir ve Stalin rejiminin Balkar halkına karşı işlediği soykırımda ölenlerin anısına yaptırılan anıtın yanında toprağa verilir.